

Divendres,

4 de setembre
del 2009

Opinió Política Món Economia Diàleg Societat Barcelona Cultura i Espectacles Gent Esports C

BARCELONA NO S'HA RECUPERAT DE LA DESFETA URBANÍSTICA DEL POSTEIXAMPLE

La marca carolíngia

CARLES BOIX / PROFESSOR DE POLÍTICA I Afers PÚBLICS, UNIVERSITAT DE PRINCETON

El sol fa una reverberació excessiva en l'asfalt de la ciutat. Els nadius n'han fugit en massa. Només hi queda una corrua espessa de turistes amb la pell envernissada de henna i una multitud de cambres forasters servint granissats a cops de monosíl·labs. Els metros pugen plens de sorra i flaires de salnitre. A les Rambles la major atracció consisteix a esquivar venedors carregats de reguitzells de llaunes de cervesa. Tot pren un aspecte flamenc i poca-solta. Agost és el pitjor mes de l'any per entendre Barcelona.

PER AIXÒ EM VA FER MANDRA baixar-hi per fer de cicerone d'un bon amic i col·lega, un grec de mare francesa, que havia decidit fer una visita (la seva primera) a la ciutat. Vàrem passejar sense ruta fixa un parell de dies. Per sort, tot i la màscara carnavalesca que Barcelona du posada durant el seu *ferragosto*, ho va copsar de seguida. Acabat d'aterrar de Madrid, va exclamar ben aviat: "Això no és Espanya!".

EL MEU COL·LEGA TÉ RAO. La llum del mar és hispànica i la massa d'aire groc que penja cada dia sobre la ciutat pertany al sud. La fressa del carrer ens fa més napolitans que cap altra cosa. Però els bulevards, tots de talla petita i mitjana, que van traçar els nostres besavis, i els xamfrans, profusos en plàtans, ens allunyen de Madrid, solcat per avingudes immenses pròpies de capitals de districtes federals de països no federals. Vivim al mig d'una xarxa densa de pastisseries, totes al servei d'un any fet de dies festius disposats segons un ordre absolutament estricte, cadascun celebrat universalment d'acord a la seva regla particular, amb la seva coca, tortell o panallet preestablerts. Res a veure amb la península mesetària que fa o vol fer de cada dia un vermut de *callos*, *jabugo* i canyes. I on fins i tot els nostres arquitectes més barrocs no deuen res al xorigueresc peninsular sinó als somnis fets pedra d'un boletaire qualsevol. Catalunya és una altra cosa. Les arrels vénen d'un altre lloc.

GUILLEM CIFRÉ

UN COP DESCARTADA LA BARCELONA ESPANYOLA, la resposta era evident per al meu amic, una persona educada fins a l'adolescència a Marsella: Barcelona era una ciutat francesa. Per això, devia pensar, Napoleó va seccionar Catalunya d'Espanya per integrar-la dins del sistema departamental francès. Sí, potser Catalunya és la Ibèria francesa, el centre d'una flamant euroregió maragalliano-llemosina.

JO, PERÒ, PREFEREIXO PENSAR que és un tros d'un espai més gros, de l'espai carolingi. I que va ser aquella base històrica la que va permetre a Barcelona resistir el casticisme peninsular i emergir com un espai liberal i burgès, hereu d'aquelles ciutats República que poblaven el continent abans d'acabar engolides pels monstres estatals del segle dinou. Un espai amb alguns empresaris que aconseguiren guanyar-se la vida creant coses noves. Un país amb un estrat de professionals i literats capaços de discutir amb una certa lleugeresa, amb un arronsament d'espalles gairebé imperceptible. Un territori amb un substrat eminentment pràctic, fet del coneixement implícit que la perfecció no existeix en aquest món, que tot està fet a pedaços, i que l'única solució és anar tirant i pregant que no s'ensorri la pau incompleta, construïda sobre la vida familiar i el comerç, a mans d'una nova allau de bàrbars.

MALAURADAMENT, ELS ESPAIS carolingio-noucentistes de Barcelona tenen uns límits geogràfics precisos. Un cop estroncada l'acció civilitzadora dels burgesos que van fer l'Eixample, la ciutat va petar. La Barcelona aixecada durant la postguerra no és més que un magma sicilià, un monument fet per trinxeraires. Hi ha tants carrers desbudellats, tantes voreres d'amplada ridícula, tants decibels flotant a les cantonades, tantes façanes descordades, tapant pisos miniatura, que sembla impossible creure que s'hi pugui complir el dret a la felicitat reconegut a l'Estatut.

POSATS A TRIAR UN PUNT EMBLEMÀTIC d'aquesta Barcelona nova per fer-hi un monument oficial que ens recordés a tots que el progrés lineal no existeix i que les coses sempre poden anar a pitjor, jo apostaria per la plaça Lesseps, rebatejada, això sí, amb el nom de plaça de la Ciutat Desfibrada. Durant molt de temps, la plaça va viure en un infern d'obres permanents. Recordava un ventre immens, d'on sortien mil tubs escapçats, un ventre oval, de senyora que ha passat ja, de molt, l'edat de baixar a la platja (ni fent servir el banyador més púdic), un ventre ple d'estries desconcertants i de plecs no sol·licitats.

FINALMENT, L'AJUNTAMENT LI HA FET una gran liposucció. Amb un resultat minso. Lesseps continua sent una panxa enorme, tibada artificialment, rodejada d'un conjunt monumental patètic. L'església, d'un color terrós destinat, seu, com un suflé mal girbat, damunt d'uns esglaons massa enfilats. A prop hi han fet una biblioteca llampant, d'estructures metàl·liques i grans extensions vítries. Com dicta la moda, l'espai construït es fon amb el carrer, tot ensenyant gent que juga a marcianets, estudiants que preparen les seves xuletetes i jubilats que remenen els diaris del país. Aquí, però, aquesta exposició de vides semiprivades acaba d'exacerbar l'exhibicionisme de la plaça ventre: pura pornografia a plena llum de dia. Amb tants volums descompensats i asimètrics, voltar Lesseps fa venir el mareig fatigat d'una digestió massa pesada.

DE LA DESFETA URBANÍSTICA del post-Eixample Barcelona no se n'ha recuperat mai. En efecte, els governants municipals d'aquests darrers trenta anys (aquesta aliança estrambòtica de la generació Boccaccio i d'homes de partit que, amb la seva imaginació habitual, identifiquen Catalunya amb Calimero) han *re-enganxat* el mar a la ciutat i hi han fet moltes obres públiques. Però, quan un la mira amb ulls de nadiu ja una mica madur, quan un la compara amb la memòria de la seva infància, l'essència de la ciutat, la seva estructura pètria, ha canviat poc. Això sí, ara la venen, en una de les campanyes de màrqueting més reeixides que hagi vist mai, com un híbrid de Miami del Nord i París del Sud. Llàstima que aquesta campanya, contradient la nostra memòria, hagi posat tota la ciutat més a prop del seu agost xafogós que dels seus desembre tebis i que l'hagi fet més flamenca que burgesa.

Notícia publicada al diari AVUI, pàgina 16. Dijous, 13 d'agost del 2009

Paraules clau: Barcelona, Ciutat, Ventre, Lesseps, Catalunya, Plaça, Espai, Baixar